

Handläggare
Marie Björkman
Telefon: 08-50836265**Till**
Äldrenämnden
16 december 2025

Skrivelse om familjevård

Svar på skrivelse av Liliane Åkerlund (SD) och Åke Nordström (SD)

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden antar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen om familjevård.

Sammanfattning

Liliane Åkerlund (SD) och Åke Nordström (SD) har lämnat en skrivelse angående familjevård för äldre. Äldrenämnden beslutade den 21 oktober år 2025 att överlämna skrivelsen till förvaltningen för beredning.

I skrivelsen lyfter ledamöterna fram ett exempel från Österbottens välfärdsområde i Finland, där man ger familjevård som en insats inom äldreomsorgen. Ledamöterna ställer i skrivelsen frågan hur äldreförvaltningen ser på möjligheten och förutsättningarna för att införa familjevård för äldre som ett alternativ inom stadens äldreomsorg.

Äldreförvaltningens bedömning är att det idag inte finns något stöd i gällande lagstiftning för att införa familjevård för äldre som insats. Äldreförvaltningen bedömer därför att det i dagsläget saknas förutsättningar för att i införa en ny insats i form av familjevård för äldre i Stockholms stad. Däremot kan det stöd som i Stockholms stad framför allt ges genom insatserna avlösning i hemmet, anhörigstöd och, i förekommande fall, hemvårdsbidrag liknas vid detta.

Ärendet

Liliane Åkerlund (SD) och Åke Nordström (SD) har lämnat en skrivelse angående familjevård för äldre. Äldrenämnden beslutade den 21 oktober år 2025 att överlämna skrivelsen till förvaltningen för beredning.

Ledamöterna I skrivelsen lyfts ett exempel fram från Österbottens välfärdsområde i Finland, där man ger familjevård som en insats inom äldreomsorgen. Vidare anges i skrivelsen fråga kring hur

ÄldreförvaltningenÄlvsjö stationsgata 21.
Box 4
125 21 Älvsjö
Växel 08-50836200
Fax
aldreforvaltningen@stockholm.se
start.stockholm

äldreförvaltningen ser på möjligheten och förutsättningarna för att införa familjevård för äldre som ett alternativ inom stadens äldreomsorg.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande äldreomsorgsfrågor. Samverkan med de fackliga organisationerna har skett i förvaltningsgruppen den 10 december år 2025.

Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 9 december år 2025 och det för socialnämnden, äldrenämnden och överförmyndarnämnden gemensamma rådet för funktionshinderfrågor den 4 december år 2025.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningens bedömning är tjänsteutlåtandet inte har någon påverkan på jämställdheten mellan kvinnor och män.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Myndigheten för vård och omsorgsanalys konstaterade år 2021 i rapporten ”Den nordiska äldreomsorgen – en jämförande kartläggning av struktur, organisation och innehåll” att äldreomsorgen i Norden innehåller många likheter, att länderna har liknande insatsformer men att det är vanligare med institutionsboende i Norge och med avlönad anhörigvård i Finland.

Skillnaderna länderna emellan kan framför allt härledas till olikheter i lagstiftning. I Finland regleras insatsen familjevård i familjevårdslagen (263/2015). I lagens tredje paragraf beskrivs insatsen på följande sätt: ”Familjevård är vård av eller annan omsorg om en person under en del av dygnet eller dygnet runt i familjevårdarens privata hem eller i den vårdbehövandes hem”. Att tillhandahålla familjevård är ett ansvar för välfärdsområdena, vilket i Sverige närmast kan motsvaras av socialnämnderna.

I Sverige styrs socialtjänstens (och äldreomsorgens) innehåll huvudsakligen av bestämmelser i socialtjänstlagen, (2025:400) SoL. Lagen är konstruerad som en ramlag vilket ger kommunerna viss frihet att inom lagens ramar utforma socialtjänsten utifrån lokala förhållanden. Vissa insatser är dock kommunerna skyldiga att tillhandahålla. Det gäller till exempel hemtjänst, anhörigstöd och särskilda boendeformer för äldre.

Av 9 kap. 1 § SoL framgår att socialnämnden ansvarar för att enskilda som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna tas emot i stödboende (avser barn och unga), familjehem eller hem för vård eller boende. Med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård, omsorg och uppfostran eller vuxna för vård och omvårdnad och

vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt. När det gäller vård i familjehem för vuxna handlar det vanligtvis om personer yngre än 65 år och om psykosocial problematik såsom missbruk, kriminalitet och psykisk ohälsa. Någon specifik familjehemsvård för äldre personer finns däremot inte reglerat i lagstiftningen.

I skrivelsen anges exempel från Österbottens välfärdsområde i Finland. Där kan familjer med närståendevård (i Sverige kallat anhörigvård) ansöka om ambulerande familjevård. Syftet med insatsen är att ”stödja närståendevårdare genom att möjliggöra vård av den vårdbehövande under närståendevårdarens lagstadgade ledighet”.¹

Insatsen familjevård kan närmast liknas med det som i Stockholms stad benämnds ”avlösning i hemmet”, en insats som är till för att anhöriga som stödjer och vårdar någon med stort omvårdnadsbehov ska få egen tid och vila.² Det innebär att hemtjänstpersonal avlöser den som vårdar genom att ta över omvårdnadsansvaret under denna tid. Utöver denna insats finns även andra former av anhörigstöd i syfte att underlätta och avlasta i omsorgsarbetet, exempelvis växelvård (återkommande vistelse i korttidsboende) och hemvårdsbidrag (ekonomisk ersättning till anhörig som utför omfattande omsorgsinsatser i ordinärt boende).

Mot bakgrund av vad som redovisats ovan anser äldreförvaltningen att de behov som i Finland tillgodoses av insatsen familjevård kan tillgodoses genom de befintliga insatser som staden tillhandahåller. Det finns heller inget direkt lagstöd i socialtjänstlagen för att införa familjevård för äldre. Äldreförvaltningen bedömer därför att det i dagsläget saknas förutsättningar för att införa en ny insats i form av familjevård för äldre i Stockholms stad.

Äldreförvaltningen föreslår att äldrenämnden antar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Karin Bülow
Äldredirektör
Äldreförvaltningen

Jonna Hermansson
Avdelningschef
Äldreförvaltningen

Bilagor

1. Skrivelse av Liliane Åkerlund (SD) och Åke Nordström (SD) om familjevård för äldre.

¹ Källa: Österbottens välfärdsområde.

² Källa: Stockholms stads riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karin Bülow, Förvaltningschef	2025-11-28